

Revidering av EU:s ramverk för energimärkning

2014/15:FPM46

Miljödepartementet

2015-09-02

Dokumentbeteckning

KOM (2015) 341

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av en ram för energieffektivitetsmärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 15 juli 2015 ett förslag till nytt ramverk för EU:s energimärkning. Förslaget innebär en revidering av det så kallade energimärkningsdirektivet från 2010 om märkning och standardiserad information om energirelaterade produkters användning av energi och andra resurser.

Det befintliga direktivet är ett viktigt instrument i EU:s politik för att främja energieffektivisering. Att konsumenten får information som underlättar energismarta beslut fungerar som en drivkraft för tillverkare och importörer att satsa på effektivare produkter och innovationer. Ökade marknadsandelar för energieffektiva produkter medför flera positiva effekter – till exempel ett minskat totalt energibehov inom EU samt minskande kostnader för konsumenten och lägre priser på energieffektiva produkter. Direktivet är nära sammankopplat med det så kallade ekodesigndirektivet som ställer krav för att en produkt ska tillåtas introduceras på EU:s inre marknad.

Kommissionen föreslår att det befintliga direktivet ersätts av en förordning för att säkra att märkningen följs på ett mer enhetligt sätt i unionen. De huvudsakliga ändringarna i det nya förslaget är dels att märkningen återgår till att vara en ”stängd” A-G skala som inte öppnar för klasser över A, dels att justering av skalan sker vid ett förutbestämt datum. Kommissionen föreslår också att en produktdatabas inrättas dit leverantörer har en skyldighet att rapportera in nya produkter som introduceras på marknaden. Databasen syftar i första hand till att underlätta för tillsynsmyndigheter att utföra marknadskontroll för att säkerställa att bestämmelserna följs.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag till nytt ramverk för EU:s energimärkning. Regeringen välkomnar förslaget om att återgå till en stängd A-G skala där det framgår tydligt hur och när en justering av skalan ska göras. Regeringen välkomnar också strävan att revideringen ska bidra till att förbättra marknads kontroll i hela EU.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

EU:s energimärkning har funnits i över 20 år. Redan 1992 beslutade rådet om direktiv 92/75/EEG om märkning och standardiserad konsumentinformation som anger hushållsapparaters förbrukning av energi och andra resurser. Kommissionen föreslog 2008 en utvidgning av tillämpningsområdet från i första hand vitvaror till fler energirelaterade produkter – och pekade på möjliga synergieffekter mellan energimärkningen och det att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter. (Det så kallade ekodesigndirektivet (faktapromemoria 2008/09:FPM10) som ställer krav för att en produkt ska tillåtas introduceras på EU:s inre marknad beslutades 2009.) Behovet av energibesparingar inom produktsektorn aktualiserades också av målet om att öka energieffektiviteten inom EU med 20 % till 2020 inom ramen för de så kallade 20-20-20-målen som Europeiska rådet fattade beslut om 2007.

Förslag om ett nytt energimärkningsdirektiv förhandlades fram under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009 och antogs året därefter. I enlighet med direktivet tar kommissionen fram bestämmelserna om enskilda energimärkningar genom delegerade akter (art 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt).

Enligt direktivet ska kommissionen senast den 31 december 2014 se över direktivet och de delegerade akter man tagit fram har uppnått sitt syfte och rapportera till Europaparlamentet och rådet. Förslaget till revidering som presenterades den 15 juli 2015 baseras på utvärderingar och studier av direktivet som bland annat tar hänsyn till konsumenternas syn på energimärkning och eventuella justeringar av befintliga skalor för märkning. Studierna visar på bl.a. att energimärkning och ekodesign står för nästan hälften av effekterna som krävs för att uppnå energieffektiviseringsmålet till år 2020. Dessutom bidrar de två direktiven till att kostnaderna för slutanvändare i EU minskar med 100 miljarder euro per år från och med 2020.

Ett skäl till att kommissionen föreslår en revidering av direktivet är att märkningen av vissa produktgrupper inte längre bedöms vara effektiv. Detta som en följd av att en stor andel av tillgängliga produkter på marknaden befinner sig i de övre klasserna med många av de undre klasserna tomma, vilket vilseleder konsumenten. Kommissionen bedömer därtill att dagens märkning som möjliggör klasser över A (A+++) inte är tydlig för

konsumenten. Ytterligare ett skäl är ett bristfälligt genomförande i vissa medlemsstater, vilket bedöms få konsekvenser för märkningens genomslagskraft och bidrag till EU:s mål om ökad energieffektivisering.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens förslag överensstämmer innehållsmässigt i stora drag med dagens bestämmelser, både när det gäller olika aktörers ansvar och förfarandet för hur enskilda märkningar ska tas fram (delegerade akter). Kommissionen har dock lämnat ett antal förslag på ändringar med syfte att säkra ett bättre och mer enhälligt genomförande.

Kommissionen föreslår att formen för lagstiftningen ändras från ett direktiv till en förordning. Motivet anges vara EU:s agenda för bättre lagstiftning samt strävan om ett mer enhetligt genomförande i unionen. Kommissionen föreslår därtill att märkningen ska återgå till att vara en stängd A-G-skala (A+, A++, A+++ upphör). Kraven för att uppnå klass A och B vid introduktion av märkning av en ny produkt, eller när en existerande skala ska justeras, ska formuleras så att inga befintliga produkter på marknaden hamnar i dessa klasser. Detta för att främja teknikutveckling och innovation. Alla befintliga märkningar ska revideras periodvis enligt en förbestämd tidsplan ("rescaling date"). De märkningar som finns idag ska ses över inom fem år. En arbetsplan ska tas fram efter samråd med medlemsstaterna och andra intressenter. Till skillnad från befintliga bestämmelser beskriver kommissionens förslag till förordning i mer detalj om hur justeringen av skalan ska gå till, och vilka ansvar som ligger på leverantörer samt återförsäljare.

För att förbättra att reglerna följs och underlätta för marknadskontroll föreslår kommissionen också bland annat att upprätta en databas där leverantörer är skyldiga att registrera nya energimärkta produkter. Leverantörer ansvarar för att rapportera in produktinformation i databasen före det att en produkt släpps ut på marknaden. Den information som ska rapporteras in av leverantörerna är densamma som de idag är skyldiga att redogöra för på begäran av en tillsynsmyndighet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Energimärkningsdirektivet infördes i svensk lagstiftning genom Lag om märkning av energirelaterade produkter (2011:721). Kommissionens förslag om att ersätta direktivet med en förordning innebär att även lagen bör upphävas då EU-förordningen blir direkt gällande i samtliga medlemsstater.

Sverige har genom genomförandet av Energimärkningsdirektivet infört en etablerad struktur för att säkerställa att relevanta aktörer uppfyller bestämmelserna i direktivet. Energimyndigheten har i förordning (2011:1022) om tillsyn över energirelaterade produkter, som omfattas av bestämmelserna i lagen (2011:721) om märkning av energirelaterade

produkter utpekats som ansvarig tillsynsmyndighet. Denna förordning kan komma att behöva ses över beroende på utfallet av förhandlingarna.

2014/15:FPM46

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen uppskattar att de statliga administrativa kostnaderna blir små eftersom genomförandet av energimärkningsdirektivet bidragit till att det redan finns strukturer på plats. Regeringen delar kommissionens bedömning.

Kostnaderna för produkt databasen (1 500 000 euro för 2016 och därefter 150 000 i underhåll per år) och utbildningsinsatserna (300 000 per år från 2017) föreslås bli finansierade via EU-budgeten genom omprioriteringar från medel som idag är budgeterade för andra ändamål inom energiområdet. Eftersom finansieringen ska ske genom omprioritering inom nuvarande EU-budget kommer förslaget inte att innebära att EU:s utgifter ökas och därmed inte heller att den svenska avgiften till EU påverkas.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens förslag till nytt ramverk för EU:s energimärkning. Regeringen anser att energimärkningen är ett viktigt instrument i arbetet för en mer effektiv energianvändning inom EU. Detta genom att märkningen ger konsumenten information om produkters energiförbrukning vilket underlättar för konsumenten att fatta energisnåla beslut, något som i sig driver teknikutveckling och innovation. Regeringen välkomnar förslaget om att återgå till en stängd A-G-skala där det tydligt framgår hur detta ska genomföras för att inte skapa osäkerhet för leverantörer och återförsäljare. Regeringen välkomnar också kommissionens avsikt att i den nya förordningen införa delar som stärker efterlevnaden. En väl fungerande marknadskontroll bedöms vara centralt för att säkerställa märkningens spridning och genomslag inom hela unionen. Regeringen avser därför att bevaka att revideringen ska underlätta för en bättre marknadskontroll i hela EU. En eventuell produkt databas bör vara ändamålsenlig och inte skapa ytterligare administrativ börda för leverantörer.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Övriga medlemsstaters ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Övriga institutioners ståndpunkter är ännu inte kända.

Miljö- och energidepartementet bjöd in till ett samråds med branschorganisationer, leverantörer, återförsäljare m.fl. den 26 augusti för att informera om förslaget och inhämta synpunkter. Flera intressenter kommenterade frågan om hur och när en justering av skalan ska göras. Vissa menade att behovet av justering av skalan inte nödvändigtvis är detsamma för alla produktgrupper och att hänsyn behöver tas till det. Det fanns även några frågetecken om hur en ommärkning av produkter ska gå till i praktiken. Vidare ansågs en väl fungerande marknads kontroll som viktigt. Vad gällde produkt databasen som ska garantera marknads kontroll påpekade vissa intressenter vikten av att kommissionen kan garantera att samtliga aktörer rapporterar in. Det fanns även en viss oro för ökad administrativ börda.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen anger artikel 194.2 (energi) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som rättslig grund för förordningen. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anser att det är viktigt att säkerställa att det finns enhetliga regler för tillverkare och återförsäljare inom unionen när det gäller märkning av särskilda produkters energiförbrukning. Av detta skäl motiveras en gemensam lagstiftning på området. Förslaget om att införa en gemensam produkt databas motiverar kommissionen med att det ska underlätta för en mer effektiv marknads kontroll inom unionen. En icke-väl fungerande och enhetlig marknads kontroll riskerar att minska incitamenten från marknadens aktörer att göra investeringar i mer energieffektiva produkter.

Förslaget anses vara proportionerligt och bygga vidare på strukturen inom det befintliga regelverket som gäller energimärkning av energirelaterade produkter. De rapporteringskrav som åläggs leverantörer när det gäller databasen är enligt kommissionen desamma som tillsynsmyndigheter idag kan begära ut och bedöms därför inte vara någon ytterligare börda för dessa aktörer.

Regeringen delar kommissionens bedömning om att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Behandlingen av kommissionens förslag kommer att påbörjas under hösten i rådet. Det luxemburgska ordförandeskapets avser att på TTE-rådets den 26 november nå en överenskommelse om en allmän inriktning varpå det nederländska ordförandeskapet väntas ta frågan vidare under våren. Antagande av rådet och Europaparlamentet kan eventuellt förväntas under det nederländska ordförandeskapet 2016. Kommissionens föreslår ett ikraftträdande den 1 januari 2017.

4.2 Fackuttryck/termer